

Novodobé dejiny colníctva na Zakarpatsku

Vyhlásenie nezávislosti Ukrajiny bolo silným impulzom pre vznik nových a rozvoj existujúcich colných orgánov. Legislatívny rámec pre organizáciu colných záležitostí v krajine a formovanie colného systému zahŕňal okrem iného ukrajinský zákon „O colných záležitostiach na Ukrajine“ prijatý 25. júna 1991, zákon „O jednotnom colnom sadzobníku“ a Colný kódex Ukrajiny, ktoré boli uvedené do platnosti v priebehu rokov 1991 – 1992. Prioritou pri rozvoji colných záležitostí bolo usporiadanie hraníc a zabezpečenie riadnej ochrany hospodárskych záujmov.

Výnosom prezidenta Ukrajiny z 11. decembra 1991 „O zriadení Štátneho colného výboru Ukrajiny“ bol vytvorený ústredný orgán štátnej správy v oblasti colných záležitostí – Štátny colný výbor Ukrajiny. Medzi hlavné úlohy, ktorými bol Štátny colný výbor poverený, patrilo zabezpečenie ekonomickej bezpečnosti Ukrajiny, dodržiavanie colných predpisov, vykonávanie colnej kontroly a colného konania.

Počas obdobia formovania nezávislosti Ukrajiny zohrali colné úrady v Zakarpatsku základnú úlohu v rozvoji ukrajinskej colnej služby. Práve colníci v Zakarpatsku uľahčovali proces colnej kontroly a vybavovania cestujúcich a tovaru cez hraničné priechody zriadené na hraniciach s Ruskom, Bieloruskom a Moldavskom, kým sa miestny personál nevyškolicil na samostatnú prácu.

Okrem existujúcich colných úradov na území čopskej a užhorodskej colnice bola na základe jednotiek čopskej colnice, ktoré sa nachádzajú na hraničných priechodoch Dzvinkove, Kosino, Lužanka a na železničnej stanici Batjevo, zriadená aj colnica Berehove. Bola vytvorená aj Dyakovská colnica, ktorá zahŕňala jednotky na priechodoch Vilok a Dyakovo.

Rahivská colnica bola zriadená na území okresov Rahiv a Tyachiv. V novom formáte začala fungovať aj Užhorodská colnica.

K vytvoreniu nových colných inštitúcií viedol nárast toku vozidiel, nákladu a osôb prekračujúcich štátnu hranicu nezávislej Ukrajiny, ako aj rozšírenie vzťahov so zahraničím.

Predpokladom toho bolo, že štát sa vzdal monopolu na zahraničný obchod. V dôsledku toho sa rozsah colných činností rozšíril na celé územie krajiny. Preto boli v rámci Zakarpatskej colnej oblasti zriadené špecializované nákladné jednotky, ktoré monitorovali tok nákladu cez štátnu hranicu, jeho dodávanie účastníkom zahraničnej hospodárskej činnosti a jeho odosielanie zahraničným partnerom.

V roku 1996 bola colnica Dyakiv zlúčená s colnicou Vinohradiv a následne v tom istom roku bola colnica Rahiv zlúčená s colnicou Berehove. Neskôr sa zlúčili aj colnice Vinohradiv a Berehove, čím vznikla colnica Vinohradiv ako jej právny nástupca.

V roku 1994 sa všetky colné úrady v Zakarpatskej, Černivskej a Ivano-Frankovskej oblasti stali súčasťou Karpatskej územnej colnej správy: Čop, Užhorod, Vinohradiv, Berehove, Rahiv, Dyakiv v Ivanofrankovskej oblasti a Vadul-Siret a Kelmeneč v Černiveckej oblasti. V tom čase táto silná colná inštitúcia zamestnávala viac ako dvetisíc tristo pracovníkov na 36 colných miestach

na hraniciach s Rumunskom, Moldavskom, Maďarskom a Slovenskom. V roku 1995 bol na ukrajinsko-slovenskej hranici otvorený nový medzinárodný hraničný priechod „Mali Bereznyj – Ubľa“.

Na jar 2005 bol na spoločnej ukrajinsko-slovenskej hranici otvorený nový medzinárodný priechod pre peších a cyklistov pre občanov Slovenskej republiky, Ukrajiny a štátov Európskeho hospodárskeho priestoru – „Malé Selmenty - Veľké Slemence“.

V roku 1996 bola dekrétom prezidenta Ukrajiny zriadená Karpatská regionálna colnica, ktorá začala svoju činnosť v apríli 1996. Regionálnu colnicu spočiatku tvorili tri colné úrady - Užhorod, Čop a Zakarpatsko. Karpatská regionálna colnica bola štrukturálne začlenená do jednotného systému Štátnej colnej služby Ukrajiny a pôsobila do 1. júla 2005, keď bola zrušená zlúčením s Užhorodskou colnicou.

V tomto období sa aktívne rozvíjali obchodné vzťahy Ukrajiny s európskymi krajinami. V roku 1997 bol v dôsledku zvýšených dopravných tokov zrekonštruovaný a rozšírený dopravný most cez rieku Tisa na štyri jazdné pruhy.

V rokoch 2000 až 2002 sa s podporou medzinárodnej technickej pomoci v rámci programu hraničnej spolupráce TACIS uskutočnila kompletná rekonštrukcia colnice Tisa. Náklady na projekt predstavovali 2,9 milióna eur. Po dokončení rekonštrukcie získala colnica moderný vzhľad.

V októbri 2010 boli užhorodská a vinohradská colnica zlúčené s čopskou colnicou s cieľom optimalizovať štruktúru colných orgánov v Zakarpatskej oblasti. Výsledkom tohto zlúčenia bol jeden colný úrad pre celú Zakarpatskú oblasť. V apríli 2013 bola Čopská colnica reorganizovaná na Čopský daňový a colný úrad a v novembri 2014 bola ďalej reorganizovaná na Zakarpatskú colnicu Štátnej fiškálnej služby Ukrajiny, pričom jej operačná pôsobnosť bola obmedzená na Zakarpatskú oblasť.

V roku 2019 prešiel colný úrad ďalšou reorganizáciou a stal sa Zakarpatskou colnicou Štátnej colnej služby. Tento subjekt s rovnakou operačnou pôsobnosťou existuje od 1. júla 2021.

Dĺžka colnej hranice v operačnej zóne Zakarpatskej colnice je 467 km,
konkrétne:

- so Slovenskom: 97,6 km, s 5 otvorenými priechodmi
- s Maďarskom: 133,1 km, so 7 otvorenými priechodmi
- s Rumunskom: 203,9 km, so 6 priechodmi (4 sú v prevádzke)
- s Poľskom: 32,6 km, v súčasnosti so žiadnymi priechodmi v prevádzke

V súčasnosti Zakarpatská colná správa prevádzkuje 14 colných priechodov, z ktorých 11 má spolu **19 priechodov**. Z nich **18** sa nachádza na štátnej hranici so susednými krajinami (Maďarsko, Slovensko, Rumunsko) a **1 priechod je určený pre leteckú dopravu** a nachádza sa na medzinárodnom letisku Užhorod.

Okrem toho sa v regióne nachádzajú 3 colné stanice („Užhorod-Cargo“, „Mukačevo“, „Vinohradiv“). Tieto colnice vybavujú colné formality v mestách Užhorod, Mukačevo a Vinohradiv, pričom každá z nich má svoje štrukturálne jednotky v mestách Svaliava, Berehove, Chust a Tiačev.

Colná stanica je vykonáva svoju činnosť na základe kategórií v rámci jej prevádzkovej zóny:

- 18 medzinárodných priechodov;
- 1 miestny priechod.

Na základe spôsobov prepravy v rámci prevádzkovej zóny colnej stanice sú v prevádzke nasledovné priechody:

- 9 priechodov pre cestnú dopravu;
- 7 priechodov pre železničnú dopravu;
- 2 priechodov pre pešiu dopravu;
- 1 priechod pre leteckú dopravu.

Z nich je 6 priechodov určených pre zmiešanú dopravu:

- „Dyakove“ (pre cestnú a železničnú dopravu);
- „Solotvyno“ (pre cestnú a pešiu dopravu);
- „Malyj Bereznyj“ (pre cestnú a pešiu dopravu);

- „Lužanka“ (pre cestnú a pešiu dopravu);
- „Kosyno“ (pre cestnú a pešiu dopravu);
- „Dzvinkove“ (pre cestnú a pešiu dopravu).

V súčasnej realite plnej vojenskej agresie Ruska voči Ukrajine je Zakarpatská colnica strážcom ekonomickej bezpečnosti nášho národa a aktívne sa podieľa na eurointegračných procesoch a aspiráciách Ukrajiny.

Dôležitým aspektom činnosti colných orgánov je boj proti porušovaniu colných predpisov a pašovaniu. Počas celého obdobia právneho režimu vojnového stavu colné orgány zintenzívňujú svoje úsilie v tomto smere a využívajú všetky dostupné nástroje a opatrenia na účinné presadzovanie práva.

Tu je niekoľko kľúčových ukazovateľov činnosti colných orgánov počas vojnového stavu:

Detekcia meny

Dňa 17. februára 2023 bola v zóne colnej kontroly pre smer „vstup na Ukrajinu“ na colnom stanovišti „Tisa“ Zakarpatskej colnice počas colnej kontroly ukrajinského občana odhalená nedeklarovaná ukrajinská mena v hodnote 3 300 000 hrivien.

Dňa 11. mája 2023 bola v zóne colnej kontroly pre smer „vstup na Ukrajinu“ na colnom stanovišti „Astey“ Zakarpatskej colnice počas colnej kontroly ukrajinského občana odhalená nedeklarovaná zahraničná mena vo výške 120 000 amerických dolárov.

Vzdušné vozidlá

Dňa 10. decembra 2022 bol v colnej kontrolnej zóne colného stanovišta „Tisa“ Zakarpatskej colnice, v smere „výstup z Ukrajiny“, zistený pokus o nelegálny vývoz mimo colného územia Ukrajiny. Tento pokus spočíval v zatajení pred colnou kontrolou poskytnutím falošných dokladov a dokumentov obsahujúcich nepravdivé informácie colnému orgánu ako podklad pre pohyb vrtuľníka Ka-26, vyrobeného v roku 1975, so zostatkovou hodnotou 1 924 330 hrivien.

Drevené materiály

Dňa 1. júla 2023 bol v colnej kontrolnej zóne colného úradu „Dyakovo“ Zakarpatskej colnice v smere „výstup z Ukrajiny“ zistený pokus o nelegálny vývoz mimo colného územia Ukrajiny. Tento pokus spočíval v zatajení pred colnou kontrolou poskytnutím falošných dokladov a dokladov obsahujúcich nepravdivé informácie colnému orgánu ako podklad pre pohyb dubových drevných materiálov v celkovom objeme 19 677 metrov kubických v celkovej hodnote presahujúcej 432 069 hrivien.

Dňa 14. júna 2023 bol v colnej kontrolnej zóne colného úradu „Tisa“ Zakarpatskej colnice v smere „výstup z Ukrajiny“ zistený pokus o nelegálny vývoz mimo colného územia Ukrajiny. Tento pokus spočíval v zatajení pred colnou kontrolou poskytnutím falošných dokladov a dokladov obsahujúcich nepravdivé informácie colnému orgánu ako podklad pre pohyb palivového dreva vo forme bukovej guľatiny v celkovom objeme 33,99 m³ v celkovej hodnote presahujúcej 226 148 hrivien.

Dňa 26. januára 2023 bol v colnej kontrolnej zóne colného úradu „Užhorod-Cargo“ Zakarpatskej colnice pri umiestňovaní tovaru do colného režimu „vývoz“ zistený pokus o nezákonný vývoz mimo colného územia Ukrajiny. Tento pokus spočíval v zatajení pred colnou kontrolou poskytnutím falošných dokladov a dokumentov obsahujúcich nepravdivé informácie colnému orgánu ako podklad pre pohyb lieskového dreva na plotové prvky v celkovom objeme 21,5 m³ v celkovej hodnote presahujúcej 238 458 hrivien.

Kultúrne poklady

Dňa 29. júna 2023 bol v colnej kontrolnej zóne colného stanovišťa „Tisa“ Zakarpatskej colnice v smere „výstup z Ukrajiny“ zistený pokus ukrajinského občana o nelegálny vývoz mimo colného územia Ukrajiny. Tento pokus sa týkal neoprávneného pohybu obrazu v žánri vidieckej krajiny s rozmermi 32 cm x 27 cm, vyhotoveného na drevenej doske s nezreteľným podpisom autora v ľavom dolnom rohu. Obraz bol v drevenom ráme zlatej farby s rozmermi 52 cm x 46,5 cm, s menom autora "E. BARBARINI" a rokmi života 1855 - 1930.

Tabakové výrobky

Dňa 26. januára 2023 bol v zóne colnej kontroly colného stanovišťa "Dyakovo" Zakarpatskej colnice odhalený pokus o nelegálny vývoz tabakových výrobkov mimo colného územia Ukrajiny. K tomu došlo ukrytím tabakových výrobkov bez ukrajinských spotrebných známkov v cisternovom návесе, ktorý smeroval v smere "výstup z Ukrajiny". Medzi zaistenými predmetmi boli 4 rôzne značky v celkovom počte 107 500 škatuliek cigariet (s 20 cigaretami v každej škatulke). Tabakové výrobky, ťahač a cisternový návес boli zhabané (celková hodnota vozidiel predstavovala 2 476 625 hrivien).

Dňa 2. júla 2023 bol v zóne colnej kontroly colného stanovišťa "Dyakovo" Zakarpatskej colnice pri smerovaní v smere "výstup z Ukrajiny" odhalený pokus o nelegálnu prepravu tabakových výrobkov mimo colného územia Ukrajiny. Pokusu sa zúčastnila ukrajinská občianka, ktorá viedla vozidlo Peugeot 5008 v sprievode svojich detí. Tabakové výrobky, ktoré pozostávali z 2 rôznych značiek v celkovom počte 1 320 balíčkov cigariet (s 20 cigaretami v každom balíčku), boli ukryté bez ukrajinských spotrebných známkov. Tabakové výrobky aj vozidlo boli zhabané (hodnota vozidla bola 335 520 hrivien).

Dňa 26. augusta 2022 bol v zóne colnej kontroly colného stanovišťa "Dyakovo" Zakarpatskej colnice pri smerovaní v smere "výstup z Ukrajiny" odhalený pokus o nelegálnu prepravu tabakových výrobkov mimo colného územia Ukrajiny. Pokusu sa zúčastnil ukrajinský občan, ktorý viedol vozidlo Volkswagen Crafter. Tabakové výrobky, ktoré pozostávali z 5 rôznych značiek v celkovom počte 20 610 škatuliek cigariet (s 20 cigaretami v každej škatulke), boli ukryté bez ukrajinských spotrebných známkov. Tabakové výrobky aj vozidlo v hodnote 548 529 hrivien boli zhabané.

Psychoaktívne a omamné látky

V priebehu roka 2023 bolo zistených celkovo 7 pokusov o významný nelegálny dovoz omamných a psychoaktívnych látok na Ukrajinu. Tieto pokusy sa týkali viac ako 20 rôznych druhov látok vrátane celkového množstva 988 ampuliek, 5 408 tabletiiek, 5 fl'aštičiek, 124 kapsúl a 10 čapíkov v rôznych baleniach.